

## **EHDOTUS OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖN ASETUKSEKSI OPETUSHALLITUKSEN JA SEN ERILLISYKSIKÖIDEN MAKSULLISISTA SUORITTEISTA**

### **1 Asetuksenantovaltuus**

Valtion maksuperustelain (150/1992) 8 §:n 2 momentin (348/1994) mukaan asianomainen ministeriö päättää, mitkä ministeriön tai sen hallinnonalan suoritteet tai suoriteryhmät ovat maksullisia ja mistä suoritteesta tai suoriteryhmästä maksu peritään omakustannusarvon perusteella sekä mitkä suoritteet hinnoitellaan liiketaloudellisin perustein. Ministeriö päättää 2 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa myös saman lain 6 §:n 2 momentissa tarkoitetuista kiinteistä maksuista sekä siitä mistä suoritteesta tai suoriteryhmästä, millä 6 §:n 3 tai 4 momentissa sanotulla perusteella ja miten maksun suuruus voidaan määrätä suoritteiden omakustannusarvosta poiketen.

Ylioppilastutkinnon kokeista perittävistä maksuista säädetään ylioppilastutkinnosta annetussa laissa (502/2019). Tältä osin asetuksenantovaltuus perustuu ylioppilastutkinnosta annetun lain 20 §:ään. Mainitun lainkohdan mukaan Ylioppilastutkintolautakunta voi periä ylioppilastutkinnosta ja sen kokeisiin osallistumisesta maksuja. Ylioppilastutkintoon ja sen kokeisiin osallistumisesta perittävistä maksuista säädetään opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksella sen mukaan kuin valtion maksuperustelaissa (150/1992) säädetään julkisoikeudellisista suoritteista perittävistä maksuista.

### **2 Asian tausta ja asetusehdotuksen pääasiallinen sisältö**

Opetushallituksen maksulliset suoritteet

Opetushallituksen maksullisista suoritteista annetun opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksen (1371/2021) voimassaolo päättyy 31 päivänä joulukuuta 2023.

Asetusesityksen mukaan maksulliseksi säädettyjen suoritteiden maksuja tarkistettaisiin vastaamaan nykyistä kustannustasoa sekä päivitettyjä työaika-arvioita kaikkien asetuksessa mainittujen suoritteiden osalta. Tarkistukset ovat palkka- ja elinkustannusten voimakkaan nousun vuoksi korkeampia kuin edeltävinä vuosina.

Opetushallitus on asetuksen valmistelun yhteydessä arvioinut päätösten valmisteluun keskimäärin kuluvan työajan suoritteittain yhteistyössä vastuuvalmistelijoiden kanssa. Toteutetun arvioinnin seurauksena valmisteluun keskimäärin käytettävät työaika-arviot ovat muuttuneet vain hiukan joidenkin päätösten osalta, mutta niillä ei ole vaikutusta maksun suuruuteen lukuun ottamatta kahta maksua. Asetuksen 1 § 1 momentin 13-kohdan käsittelymaksu on osoittautunut selvästi omakustannusperiaatteen mukaista hinnoittelua alhaisemmaksi ja 2 § 1 momentin 11-kohdan oikaisuvaatimusmaksu ylisubventoiduksi verrattuna muihin omakustannusarvoa alempiin maksuihin.

Asetuksen 2 §:n 1 momentin 11-kohdan tarkistusmaksua koskeva viittaus yleisistä kielitutkiinnoista annetun lain 13 §:n 2 momenttiin muutettaisiin viittaukseksi saman pykälän 3 momenttiin, mikä on vuoden 2023 alusta voimaan tulleen lakimuutoksen jälkeen oikea viittaus. Samassa yhteydessä laki muuttui niin, että tutkintosuoritusten arviointiin ei enää haeta tarkistusta vaan oikaisua. Tämän vuoksi tarkistusmaksu muutettaisiin oikaisuvaatimusmaksuksi.

Asetusmuistion liitteenä olevissa taulukoissa eritellään maksut suoritteittain. Edellä todetut muutokset on sisällytetty taulukkoon.

### Ylioppilastutkinnon maksut

Voimassa olevan ylioppilastutkinnosta annetun lain 20 §:n mukaan Ylioppilastutkintolautakunta voi periä ylioppilastutkinnosta ja sen kokeisiin osallistumisesta maksuja. Maksuista säädetään tämän muistion tarkoittamassa Opetushallituksen suoritteiden maksullisuudesta annetussa opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksessa.

Asetuksen 4 §:n mukaan ylioppilastutkintolautakunta perii koulutustoimintaan liittyvistä syistä omakustannusarvoa alemman kiinteän julkisoikeudellisen maksun seuraavista suoritteista: 1) koekohtainen maksu ylioppilastutkintoon ja sen kokeisiin osallistumisesta sekä 2) maksu koesuorituksen arvostelua koskevan oikaisuvaatimuksen käsittelystä. Maksuja esitetään korotettavaksi palkka- ja elinkustannusindeksin kehitystä vastaavasti. Maksujen reaaliarvon säilyttämistä puoltaa se, että oppivelvollisuuden laajentamisen yhteydessä ylioppilastutkimaksut poistuivat oppivelvollisilta viiden kokeen osalta, mikä vähensi merkittävästi tutkinnon suorittamisen taloudellista taakkaa.

### Maksulliset julkisoikeudelliset suoritteet, joista Opetushallitus perii kiinteän maksun (1 §)

Asetuksen 1 §:ssä säädettäisiin maksuista, joista peritään omakustannusarvoa vastaava kiinteä maksu. Maksut ilmenevät muistion liitteenä olevasta taulukosta 1.

Suoritteiden maksut on määritelty perustuen valtion yhteiseen kustannuslaskentamalliin (VK/43766/00.00.01.06.01/2020). Asiantuntijan, johdon ja avustavan henkilöstön työtuntien hinnat perustuvat näiden henkilöstöryhmien keskipalkkaan. Välilliset kustannukset sisältävät lakisääteiset henkilösivukulut, muut erilliskulut ja tukitoimintojen kustannukset. Hinnat on pyöristetty taulukosta 1 ilmenevällä tavalla.

Suoritteet säilyisivät esityksen mukaan ennallaan, mutta niihin tehtäisiin palkka- ja elinkustannusten nousua vastaavat korotukset kustannusvastaavuuden säilyttämiseksi.

### Julkisoikeudelliset suoritteet, joista Opetushallitus perii koulutustoimintaan ja oikeudenhoitoon liittyvistä syistä niiden omakustannusarvoa alemman kiinteän maksun (2 §)

Valtion maksuperustelain 4 §:n 1 momentin 3 kohdan mukaan hakemuksesta tehtävien päätösten tulee olla maksullisia, jollei suoritteiden maksuttomuudelle ole perusteltua syytä. Lain 6 §:n 1 momentin mukaan julkisoikeudellisesta suoritteesta valtiolle perittävän maksun suuruuden tulee vastata suoritteiden tuottamisesta valtiolle

aiheutuvien kokonaiskustannusten määrää (omakustannusarvo). Saman pykälän 2 momentin mukaan yhden tai useamman viranomaisen samanlaatuista suoritteista voidaan määrätä samansuuruinen maksu silloinkin, kun suoritteiden tuottamisesta aiheutuva kustannukset poikkeavat toisistaan. Tällaisen kiinteän maksun suuruutta määrättäessä on otettava huomioon suoritteiden keskimääräinen kokonaiskustannus.

Valtion maksuperustelain 6 §:n 3 momentin mukaan maksu voidaan määrätä perittäväksi yleisesti suoritteiden omakustannusarvoa alempana tai jättää kokonaan perimättä, jos siihen terveyden- ja sairaanhoitoon, muihin sosiaalisiin tarkoituksiin, oikeudenhoidon, ympäristönsuojeluun, koulutustoimintaan tai yleiseen kulttuuritoimintaan liittyvistä tai näihin verrattavista syistä on perusteltua syytä. Erityisestä syystä maksu voidaan määrätä tietyltä ryhmältä perittäväksi suoritteiden omakustannusarvoa alempana tai jättää kokonaan perimättä.

Muistion liitteenä olevassa taulukossa 2 lueteltujen suoritteiden osalta on tehty valtiovarainministeriön edellyttämä työmääräarvioon perustuva suoritekohtainen laskenta kaikkien suoritteiden osalta. Maksut säilyisivät esityksen mukaan ennallaan, mutta niihin tehtäisiin palkka- ja elinkustannusten nousua vastaavat korotukset, jotta maksujen reaaliarvo ja subvention suuruus säilyvät entisen suuruisina.

#### Kansallisen koulutuksen arviointikeskuksen maksut (3§)

Suoritteet säilyisivät esityksen mukaan ennallaan, mutta niihin tehtäisiin palkka- ja elinkustannusten nousua vastaavat korotukset kustannusvastaavuuden säilyttämiseksi.

#### Ylioppilastutkinnosta annetun lain 20 §:ään perustuvat maksut (4§)

Suoritteet säilyisivät esityksen mukaan ennallaan, mutta niihin tehtäisiin palkka- ja elinkustannusten nousua vastaavat korotukset kustannusvastaavuuden säilyttämiseksi. Asetuksen voimaantulosäännöksessä säädettäisiin aikaisempaan tapaan, että ylioppilastutkintoon ja sen kokeisiin osallistumisesta perittävät maksut määräytyvät kokeisiin ilmoittautumisen määräajan päättyessä voimassa olleiden säännösten nojalla.

#### Liiketaloudelliset suoritteet (5 §)

Liiketaloudellisiin perustein hinnoiteltaviin suoritteisiin esitetään lisättäväksi maksu kotimaisten vieraiden vastaanottamisesta kansainvälisten vierailujen lisäksi. Kotimaisten ryhmien vastaanottaminen vie työaikaa ja aiheuttaa järjestelyjä, joista olisi perusteltua periä maksu. Maksun hinnoittelu tapahtuisi kansainvälisten vierailujen tapaan liiketaloudellisiin perustein.

Muilta osin liiketaloudelliset suoritteet säilyisivät entisellään.

### 3 Taloudelliset vaikutukset

Opetushallituksen tuotot maksuasetuksen mukaisista suoritteista vuonna 2021 olivat 8,9 milj. euroa. ja vuonna 2022 8,5 milj. euroa. Vuoden 2023 tulot tulevat olemaan noin 9 milj. euroa. Maksukertymässä on myös vuosittaista vaihtelua kysynnän vaihtelun vuoksi noin 10 prosentin marginaalissa.

Asioiden käsittelystä valtioneuvoston raha-asiainvaliokunnassa annetussa valtioneuvoston määräyksessä (TM 021:3.3.2002, muut. 1.12.2012) todetaan, että valtion maksujen vahvistaminen edellyttää raha-asiainvaliokunnan puolta silloin, kun esityksessä on kysymys vuositasolla vähintään 5 000 000 euron määräisestä maksutulosta. Raja ylittyy Opetushallituksen vuosittaisessa maksullisessa toiminnassa edellä todetun mukaisesti.

#### **4 Asian valmistelu**

Asetusehdotus on valmisteltu opetus- ja kulttuuriministeriössä Opetushallituksen tekemän esityksen ja kustannuslaskennan pohjalta. Asetusehdotuksesta on pyydetty valtiovarainministeriön lausunto.

Asetusehdotusta ei ole tarkastettu oikeusministeriön lainvalmisteluosaston laintarkastusyksikössä, koska ehdotetut muutokset ovat luonteeltaan teknisiä ja asia on yleiseltä merkitykseltään vähäinen.

#### **5 Voimaantulo**

Asetuksen ehdotetaan tulevan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2024 ja olevan voimassa 31 päivään joulukuuta 2025 asti.

Taulukko 1: Opetushallituksen omakustannusarvon mukaiset julkisoikeudelliset suoritteet

Suorite	Valmiste	Johto	Avus	Palkka - kust. Yht. €	Yl.kust (kerr. 1,6)	Kust. Yht. €	Suoritt. hinta 1.1.202 4	
	lija	tunnit	tunni					tunni
1. Lupa sellaisen perusopetusta, lukiota ja ammatillista koulutusta koskevan kokeilun järjestämiseen, jossa poiketaan Opetushallituksen antamista määräyksistä		14,00	0,16	0,50	670,57	410,59	1081,17	1130,00
2. Kelpoisuustodistuksen antaminen muussa Pohjoismaassa suoritettun opettajankoulutuksen perusteella perusopetuksen ja lukion aineenopettajan kelpoisuutta varten		4,00	0,16	1,00	222,29	136,11	358,40	370,00
3. Kelpoisuustodistuksen antaminen muussa Pohjoismaassa suoritettun opettajankoulutuksen perusteella erityisopetusta antavan opettajan kelpoisuutta varten		4,00	0,16	0,50	208,89	127,90	336,79	370,00
4. Kelpoisuustodistuksen antaminen muussa Pohjoismaassa suoritettun opettajankoulutuksen perusteella ammatillisen koulutuksen yhteisten opintojen opettajan kelpoisuutta varten		4,00	0,16	0,50	208,89	127,90	336,79	370,00
5. Päätös riittävistä opinnoista antaa vieraskielistä opetusta, ulkomailla järjestettävää opetusta, steinerpedagogiikkaan perustuvaa opetusta tai montessoripedagogiikkaan perustuvaa esiopetusta		4,00	0,16	0,50	208,89	127,90	336,79	395,00
6. Päätös steinerpedagogiikkaan perustuvaa perusopetusta ja lukiokoulutusta järjestävän koulun tai oppilaitoksen rehtorin riittävistä opinnoista		4,00	0,16	0,50	208,89	127,90	336,79	395,00
7. Vapaasta sivistystyöstä annetun lain 5 §:ssä tarkoitettu erivapauspäätös rehtorin tai opettajan kelpoisuusvaatimuksista		6,00	0,16	0,50	301,22	184,44	485,66	510,00
8. Opetushallinnon tutkintoon osallistuminen		2,00	0,16	2,50	170,17	104,20	274,37	290,00
9. Edellä 8 kohdassa mainitun tutkinnon osan uusiminen		0,65	0,00	1,15	60,84	37,25	98,10	98,00
10. Osallistuminen suomen ja ruotsin kielen taidon osoittamisesta valtionhallinnossa annetun valtioneuvoston asetuksen 1 §:n 1 momentin 1-3 kohdassa tarkoitettuun kielitutkintoon, josta suoritetaan		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
a. tutkintolautakunnalle tutkintokohtainen osallistumismaksu tyydyttävällä ja hyvällä arvosanalla suoritettua tutkinnosta (suoritus erinomaisella arvosanalla on maksuton 1.1.2024 lukien)		2,00	0,00	2,25	152,66	93,48	246,14	257,00
b. tutkintosuorituksen vastaanottajalle tutkintokohtainen osallistumismaksu		1,16	0,00	0,80	75,00	45,93	120,93	129,00
11. julkisyhteisöjen henkilöstöltä vaadittavasta kielitaidosta annetun lain 14 §:ssä tarkoitettu todistus vastaavasta kielitaidosta		2,00	0,00	2,25	152,66	93,48	246,14	257,00
12. Kopio kadonneesta tai tuhoutuneesta kohdissa 1-11, 14-16 ja 2 §:n 1 momentin 1-6 kohdissa tarkoitettua luvasta, todistuksesta tai päätöksestä taikka vahvistus suoritettua tutkinnosta		0,16	0,16	0,30	26,24	16,06	42,30	45,00
13. käsittelymaksu 1 §:n 5-6 ja 2 §:n 2-4 kohdissa tarkoitetuista hakemuksista		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	100,00	100,00
14. Ammattipätevyyden tunnustamisesta annetun lain 11 §:ssä tarkoitettu todistus Suomessa harjoitetun ammattitoiminnan lajista ja kestosta		1,50	0,16	0,16	84,35	51,65	136,00	147,00
15. Ammattipätevyyden tunnustamisesta annetun lain 18 ja 20 §:ssä tarkoitettu eurooppalainen ammattikortti		2,50	0,16	0,16	130,52	79,92	210,43	215,00
16. Ammattipätevyyden tunnustamisesta annetun lain 18 §:ssä tarkoitettun ammattikortin uusiminen ja sen laajentaminen muihin jäsenvaltioihin henkilöille, joilla on jo Opetushallituksen myöntämä ammattikortti		1,00	0,16	0,16	61,26	37,51	98,78	107,00
17. Ammattipätevyyden tunnustamisesta annetun lain 19 ja 21 §:ssä tarkoitettu eurooppalainen ammattikortti		2,25	0,16	0,16	118,98	72,85	191,82	192,00
18. Hiihdonopettajien yhteistä koulutustestiä koskevassa komission delegoidussa asetuksessa (EU 2019/907) tarkoitettu hiihdonopettajan pätevyystodistus		2,25	0,16	0,16	118,98	72,85	191,82	192,00
19. Päätös ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 15 b §:n 1 momentissa tarkoitettua luvasta soveltaa mainitun lain 15 a §:n nojalla tutkinnon perusteisiin 33 ja 35 §:ssä tarkoitettua koulutusta varten tehtyjä poikkeuksia		10,00	0,60	1,50	542,43	332,13	874,55	905,00

Taulukko 2: Opetushallituksen omakustannusarvoa alemmin hinnoitellut kiinteät maksut

	Suorite	Valmist	Johto	Avust.	Palkka	Yl.kust	Kust. Yht.	Suoritt. subv. hinta 1.1.2024
		tunnit	tunnit	tunnit	- kust. Yht. €	(kerr. 1,6)		
1.	Yleisiä kielitutkintotodistuksia arvioimaan oikeutetun henkilön merkitseminen arvioijarekisteriin.	1,00	0,16	0,16	61,26	37,51	98,78	75,00
2.	Kolme kohtaa, joista maksetaan lisäksi erillinen 100 e käsittelymaksuasetuksen 1 § 1 mom 13-kohdan perusteella seuraavasti							
a.	Ulkomailla suoritettujen korkeakouluopintojen tuottamasta virkakelpoisuudesta annetun lain 2 §:n 1 momentissa tarkoitettu päätös tutkinnon tason rinnastamisesta.	3,00	0,16	0,50	162,72	99,63	262,35	237,00
b.	mainitun lain 2 §:n 2 momentissa tarkoitettu päätös ulkomailla suoritettujen korkeakouluopintojen tuottaman virkakelpoisuuden rinnastamisesta tiettyyn tutkintoon tai tiettyihin opintoihin.	5,75	0,16	1,50	316,49	193,79	510,28	395,00
c.	jos hakijalle annetaan viimeksi mainitussa momentissa tarkoitettussa päätöksessä kelpoisuus useampaan kuin yhteen tehtävään, maksua korotetaan 138 eurolla jokaisen lisäkelpoisuuden osalta, kuitenkin enintään 276 eurolla.	1,75	0,16	0,16	95,89	58,71	154,60	138,00
3.	Kaksi kohtaa, joista a-kohdan osalta maksetaan lisäksi erillinen 100 e käsittelymaksu asetuksen 1 § 1 mom 13-kohdan perusteella seuraavasti							
a.	ammattipätevyyden tunnustamisesta annetun lain 13 §:n 1 momentissa tarkoitettu tunnustamispäätös.	4,50	0,16	1,50	258,78	158,45	417,23	395,00
b.	jos hakijalle annetaan mainitussa momentissa tarkoitettussa päätöksessä kelpoisuus useampaan kuin yhteen tehtävään, maksua korotetaan 138 eurolla jokaisen lisäkelpoisuuden osalta, kuitenkin enintään 276 eurolla.	1,75	0,16	0,16	95,89	58,71	154,60	138,00
4.	Kaksi kohtaa, joista a-kohdan osalta maksetaan lisäksi erillinen 100 e käsittelymaksu asetuksen 1 § 1 mom 13-kohdan perusteella seuraavasti	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
a.	Ulkomailla suoritettujen korkeakouluopintojen tuottamasta virkakelpoisuudesta annetun lain tai ammattipätevyyden tunnustamisesta annetun lain mukaisen Opetushallituksen päätöksen saaneille tehtävät uudet päätökset tilanteissa, joissa uusi päätös perustuu samaan koulutukseen kuin minkä perusteella Opetushallitus on aiemmin antanut päätöksen.	1,50	0,16	0,16	84,35	51,65	136,00	90,00
b.	Jos hakijalle annetaan tässä kohdassa tarkoitettussa päätöksessä kelpoisuus useampaan kuin yhteen tehtävään, maksua korotetaan 138 eurolla jokaisen lisäkelpoisuuden osalta, kuitenkin enintään 276 eurolla.	1,75	0,16	0,16	95,65	58,57	154,22	138,00
5.	Osallistuminen auktorisoiduista kääntäjistä annetun lain 7 §:ssä tarkoitettuun auktorisoidun kääntäjän tutkintoon.	4,00	2,00	2,00	373,37	228,61	601,98	570,00
6.	Todistus auktorisoinnista, joka annetaan	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
a.	auktorisoiduista kääntäjistä annetun lain 3 §:n 1 momentissa tarkoitettussa tapauksessa todistusmaksu;	1,00	0,50	1,00	106,75	65,36	172,11	142,00
b.	auktorisoiduista kääntäjistä annetun lain 3 §:n 2 momentissa tarkoitettussa tapauksessa todistusmaksu;	2,00	0,75	1,00	169,80	103,97	273,77	190,00
c.	auktorisoiduista kääntäjistä annetun lain 2 §:n 2 momentissa tarkoitettussa tapauksessa todistusmaksu	3,00	0,75	1,00	215,97	132,24	348,21	300,00

7.	Auktorisoiduista kääntäjistä annetun lain 21 §:n 2 momentissa tarkoitetun oikaisuvaatimuksen käsittelymaksu, joka kuitenkin palautetaan, jos vaatimus hyväksytään.	1,50	2,00	1,00	231,14	141,52	372,66	135,00
8.	Maksuoikeustulkirekisteristä annetun lain 5 §:n 1 momentissa tarkoitettujen hakemusten käsittelystä	5,00	0,16	2,00	295,27	180,79	476,07	450,00
9.	Oikeustulkirekisterin rekisterimerkinnän uusiminen.	3,00	0,16	1,00	176,12	107,84	283,96	225,00
10.	ensimmäistä rekisteriin merkittyä kieliparia seuraavien kieliparien rekisteröintimaksu.	3,00	0,16	1,00	176,12	107,84	283,96	225,00
11.	Yleisistä kielitutkinnoista annetun lain 13 §:n 3 momentissa tarkoitettu oikaisuvaatimusmaksu, joka kuitenkin palautetaan, jos vaatimus hyväksytään	1,50	0,16	0,50	93,46	57,23	150,69	100,00
12.	Yleisistä kielitutkinnoista annetun lain 11 §:n 1 momentissa tarkoitettu tutkintomaksu, joka on							
a.	perustason tutkinnosta x euroa	2,00	0,16	1,00	129,95	79,57	209,53	153,00
b.	keskitason tutkinnosta x euroa	2,00	0,16	1,00	129,95	79,57	209,53	176,00
	Ylimmän tason tutkinto on maksuton 1.1.2024 lukien	2,00	0,16	1,00	129,95	79,57	209,53	0,00

Molemmissa laskemissa on käytetty seuraavia, kyseisen henkilöstöryhmän palkkakeskiarvoja: asiantuntija 46,14 €/t, johto 67,54 €/t ja avustava henkilöstö 26,81 €/t.

Kansallisen koulutuksen arviointikeskuksen maksuja ja ylioppilastutkintoon liittyviä maksuja ei esitetä erikseen taulukkomuodossa, koska maksuja on vain kaksi kummallakin erillisyyksiköllä.